

Докшыцкая раённая бібліятэка
Аддзел бібліятэчнага маркетынга

Яны ўзбагацілі культуру Докшыччыны

2017 г.

Леаніла Усцінаўна Чарняўская (Гарэцкая) – беларускі празаік, перакладчык, педагог.

Нарадзілася 16 лістапада 1893 года, вёска Таргуны, Докшыцкі раён, Віцебская вобласць, у сялянскай сям’і. Скончыла Марыінскае вышэйшае вучылішча ў Вільні (1910). З 1911 г. да 1918 г. працавала настаўніцай пачатковай школы ў сяле Залессе на Дзісеншчыне. У 1919 – 1923 гг. выкладала беларускую мову ў Віленскай беларускай гімназіі, а ў кастрычніку 1923 г. разам з мужам, пісьменнікам Максімам Гарэцкім, прыехала ў Мінск. Затым жыла ў Горках Магілёўскай вобласці. У 1932 г. пераехала ў Кіраў (былая Вятка), куды быў высланы муж, працавала выхавацельніцай у дзіцячым садзе, потым жыла ў гарадскім пасёлку Пясочня (цяпер г. Кіраў Калужскай вобласці), у Ленінградзе (з 1947). Памёрла 26 верасня 1976 г.

Першая праца выйшла ў 1919 г. – зборнік «Дзяціныя гульні» (Вільня). Першае апавяданне «Мікітка» апублікавала ў 1921 г. (газета «Наша думка», Вільня). Аўтар чытанкі «Родны край» для 1, 2, 3, 4 года навучання (1919, перавыдавалася да 1936 г.). Выйшлі кнігі прозы «Аповяданні», «Валуй – камісар часоў Кераншчыны», «Падарожніца», «Бяздзетуха» (усе ў 1930), «Аповяданні» (1983), кнігі для дзяцей «Варка» (1928), «Кот Знайдзён» (1929), «Андрэйка» (1930), «Перамога» (1932), «Лявонка» (1932), «Сталёвы конь» (1933), «Жук» (1960), «Казёл Мэка і Кудла» (1979).

Пераклала на беларускую мову аповесці В. Забайкальскага «Маленькія чырвонаармейцы» (1931), А. Іркутава «Пан Бергер падае ў адстаўку» (1931), Я.Хазіна «Барабаншчык рэвалюцыі» (1932), «Аповяданні старога матроса» С.Заяцкага (1930), «Рэха» Э. Ажэшкі (Вільня, 1919), «Гісторыю аднаго мядзведзя» Э. Сэтана-Томпсана (1927), «Бунт Моці-Гэджа» Р. Кіплінга (1927), «Прыгоды Фрыдрыха Крона ў Сярэдняй Эўропе. Расстрэл рабочай моладзі ў Радожыне» Г. Краўса (1932), «Гыля Уленшпігеля» Ш. дэ Кастэра (1934), а для чытанкі «Родны край» – урыўкі з твораў А. Чэхава, А. Серафімовіча, У. Гаршына, Г. Караленкі, Д. Маміна-Сібірака і інш.

1919 годзе ў Вільні Максім Гарэцкі пабраўся шлюбам. Жонка, Леаніла Усцінаўна Чарняўская-Гарэцкая (1893 – 1976) – празаік, перакладчык, педагог, працавала настаўніцай у Віленскай беларускай гімназіі.

Сын Леанід (1922-1944), загінуў у баях пад Ленінградам. Вядомыя яго «Пісьмы з фронту» да сям’і. Дачка Галіна (1921-2006) – захавальніца літаратурнага архіва сям’і Гарэцкіх, аўтар шэрагу прац, прысвечаных жыццю і творчасці бацькі і маці, успамінаў пра іх і пра свайго дзядзьку – акадэміка Гаўрылу Гарэцкага.

Памёрла 26 верасня 1976 года.

Кастусь Акула (сапраўднае імя Аляксандр Ігнацівіч Качан) – празаік, паэт, драматург.

Нарадзіўся ў 1925 годзе ў вёсцы Верацеі Вілейскага павета (цяпер Докшыцкі р-н Віцебскай вобл.). З прыходам балшавікоў бацька быў рэпрасаваны і загінуў у ГУЛАГу. А.Качан вучыўся спачатку ў польскай, затым у расійскай школах, падчас нямецкай акупацыі скончыў настаўніцкія курсы ў Глыбокім (1942 г.), некаторы час працаваў настаўнікам сямігодкі ў в. Порплішчы. У 1943 г. паступіў у Віленскую беларускую гімназію, а ў 1944 - у афіцэрскую школу Беларускай краёвай абароны (БКА), пераехаў у Мінск, адкуль пачалося выгнанне. Беларускія салдаты БКА апынуліся ў Эльзасе, перайшлі на бок французскага Супраціўлення, затым ваявалі супраць немцаў у Другім

польскім корпусе генерала Андэрсэ 8-й Брытанскай арміі, якая знаходзілася ў Італіі, удзельнічалі ў слаўтай бітве пры Монтэ-Касына, дзе загінула шмат беларусаў. Аляксандр Качан быў узнагароджаны медалём “За вайну”, “Залатой Зоркай Італіі”. Скончыў Брытанскую афіцэрскую школу (1946 г.) і ў чыне капрала зноў вярнуўся ў Італію. Пасля вайскавай службы прыехаў у Англію, а ў чэрвені 1947 г. эміграваў у Канаду. Адбыўшы двухгадовы кантракт на сельскагаспадарчых работах, ён пераехаў у Таронта.

Кастусь Акула з’яўляецца адным з самых актыўных дзеячаў беларускай дыяспары ў далёкім замежжы. Грамадскай працай пачаў займацца яшчэ ў Нямеччыне, працаваў у беларускай газеце “Бацькаўшчына”, якая пачала выходзіць у Мюнхене. Там жа пачаў пісаць і друкавацца ў розных беларускіх эмігранцкіх выданнях. У Канадзе шмат часу аддаваў арганізацыі беларускіх суполак, заснаванню царквы ў Таронта, працы ў нядзельных школах, рэдагаванню часопіса “Зважай”, супрацоўніцтву з беларусамі ЗША, рускамоўнымі эмігранцкімі часопісамі. К. Акула быў адным з арганізатараў Згуртавання беларусаў Канады і яго першым старшынёй. Наладжаў выпуск штомесячнай газеты “Беларускі эмігрант”, праз якую трымалі сувязь з беларусамі, расселенымі па іншых месцах Канады. Нязменны ўдзельнік, ініцыятар нацыянальных святаў, фэстаў, сходак з нагоды тых ці іншых палітычных падзей на Бацькаўшчыне, арганізатар антыкамуністычных акцый як на беларускім, так і на міжнацыянальным франтах.

Аднак самае галоўнае – Кастусь Акула – найперш пісьменнік, талент якога пачаў праяўляцца ў маладыя гады яшчэ на Бацькаўшчыне. Раннія вершы К. Акулы друкаваліся падчас вайны ў мінскай “Беларускай газеце”, у “Голасе вёскі” пад псеўданімам Міхась Козыр. Ужо тады ён, прысягнуўшы на вернасць Бацькаўшчыне, заклікаў беларуса змагацца, “мець гонар палегчы за вольнасць дзяцей”. Вершы праходзілі праз рукі Ф. Аляхновіча, які, пасля неспадзяванага вызвалення з салавецкага ГУЛАГу, жыў у Вільні, падтрымліваў маладога аўтара. Пазней, ужо на эміграцыі, Аляксандр Качан шмат піша артыкулаў, нарысаў, фельетонаў і змяшчае іх у эмігранцкіх выданнях пад псеўданімам Кастусь Акула, які стаў яго пастаянным прозвішчам. Ён амаль цалкам пераходзіць да жанру прозы, хаця іншы раз з’яўляюцца і вершы, як водгук на востранадзённыя праблемы беларускай рэчаіснасці.

Асноўныя празаічныя творы Кастуся Акулы – раман “Змагарныя дарогі” (1962), трылогія “Тараватка” – носяць выразна аўтабіяграфічны характар, ідэйна аб’яднаны вобразам галоўнага героя, які, хоць і мае розныя прозвішчы – Янук Бахмач (“Тараватка”), Сымон Спарыш (“Змагарныя дарогі”) – аднак ягоны лёс (вясковае дзяцінства, ранняе юнацтва, вучоба, смерць маці ад кулі польскага асадніка, цяжкае жыццё бацькі, вайна, выгнанне, чужыя дарогі Еўропы) шмат ў чым нагадвае лёс самога пісьменніка. Калі раман “Змагарныя дарогі” – першы ў беларускай прозе твор на забароненую ў савецкія часы тэму – апавядае пра лёсы беларусаў БКА, якія ваявалі супраць немцаў у шэрагах брытанскіх, польскіх, французскіх, італьянскіх атрадаў, і якія прайшлі ад Мінска і Вільні да Монтэ-Касына і гінулі, несучы ў сэрцах сваю Радзіму-Беларусь, то “Тараватка” звернута да традыцыйнай у нашай літаратуры тэмы жыцця сялянства. Аўтар бачыць і раскрывае жывую душу народа ў тых простых, звычайных беларусаў, побач з якімі жыў, сталёў ён сам. Сярод іх былі змагары за волю і незалежнасць, вясковыя мудрацы, таленавітыя мастакі-самародкі, паэты і казачнікі, стваральнікі народнага мастацтва, самабытныя творцы, народныя асілкі-волаты, якія з’яўляліся той жыццядайнай сілай, тымі ўстойлівымі карэннямі, якія жывілі беларускую нацыю, не давалі ёй знікнуць, растварыцца сярод іншых. У трылогіі выкарыстоўваюцца народныя паданні і легенды пра слаўнае мінулае Беларусі. Як сімвал шматпакутнай

Бацькаўшчыны паўстае прыгожая, зялёная выспа Гараватка і магутны дуб на ёй, празваныя Архіпам. Не раз імкнуліся знішчыць яго чужынцы, але народ заўсёды бараніў Архіпа, не даваў падсекчы яго карэнне, і той ужо многія стагоддзі ахоўваў Гараватку і ўсё жывое наваколле.

Раман “За волю” (Таронта, 1991) прысвечаны жыццю нацыянальна свядомай беларускай эміграцыі ў Канадзе. Паралельна аўтар апісвае тыя варожыя сілы, што садзейнічалі расколу ў асяроддзі беларускіх эмігрантаў, агітавалі за вяртанне ў савецкую Беларусь, не грэбуючы ніякімі метадамі – паклёпы, хлусня, крывадушная прапаганда, шантаж, забойствы, запалохванне родных на Радзіме. Раман “За волю” адзіны пакуль што ў беларускай літаратуры распавядае пра жыццё беларусаў у далёкім замежжы. Раману “За волю” папярэднічала кніга “Усякая ўсячына” (1984), у якой К. Акула таксама шмат расказвае пра жыццё беларусаў-эмігрантаў у Канадзе. Гэта найперш камедыя “Тараканы ў салатусе”, з гумарам напісаныя “Запіскі Яўхіма Крайняга”, нарысы, апавяданні, фельетоны.

К. Акула (адзіны з беларускіх пісьменнікаў замежжа) напісаў раман на англійскай мове “Заўтра - гэта ўчора” (“Tomorrow is yesterday”, 1968) пра лёс беларусаў і Беларусі ваеннай і паваеннай пары, паказаны праз пакутніцкі лёс настаўніцы Марыі Каравай.

Мастацкія творы, публіцыстыка К. Акулы ўносяць шмат новага, адметнага, асабліва ў нацыянальна-тэматычным плане, у сучасную беларускую літаратуру, узбагачаюць, дапаўняюць яе тэмамі, ідэямі, праблемамі, якія не закраналіся ў савецкія часы

Зубрыцкі Эдуард Іосіфавіч – беларускі паэт, журналіст.

Нарадзіўся 17 красавіка 1942 года ў вёсцы Шклянцы Бярозкаўскага сельсавета.

У 1968 годзе скончыў БДУ Працаваў настаўнікам у Чашніцкім і Верхнядзвінскім раёнах.

З 1971 г. быў супрацоўнікам рэдакцыі верхнядзвінскай раённай газеты “Дзвінская праўда”.

Першыя вершы надрукаваў у 1960 г. у часопісе “Маладосць”. З гэтага часу яго творы пачалі з’яўляцца таксама ў часопісах “Полымя”, “Беларусь”, “Работніца і сялянка”, рэспубліканскіх і абласных газетах, змяшчаліся ў альманахах “Квадра”. У 1990 годзе ў альманаху “Дзень паэзіі” былі апублікаваны вершы. У 1971 годзе выйшаў верш “Радзіма” у альманаху “Універсітэт паэтычны” выдавецтва БДУ., У 1992 годзе ў альманаху “Віцебшчына літаратурная” з’явіліся творы: “Высокае імя”, “ Перамога”, “Вось і даспелі сенажці”, “Я зноў к табе вярнуся”, “Поня”. У 2000 годзе ў гэтым альманаху з’яўляюцца вершы: “Бадзяжныя, свавольныя вятры...”, “Іду ў жыццё”, “Сады адплываюць у вырай”, “Стук ды стук сцяжынкаю клюка”, “Я ў роднай вёсцы так даўно не быў”.

Аўтар аповесці “Суэма” (1968) паэмы “Жальба Сар’янскай пушчы” (1993). У 1975 годзе ў выдавецтве Мастацкая літаратура выйшаў зборнік вершаў і паэм “Блакітныя казкі”

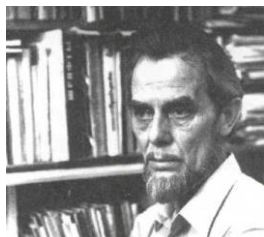
У 2001 годзе Верхнядзвінскай цэнтральнай раённай бібліятэкай была выпушчана кніга вершаў “Птушка з водсветам заранкі”

У 2004 – у Віцебскай абласной друкарні выйшаў зборнік вершаў і паэм “Рабінавыя астравы”.

У выдавецтве Беларускае кнігазбор адна за другой выйшлі новыя зборнікі вершаў нашага земляка: “Мне б хоць кропельку неба” (2005), “Журлівіца”, “След чмяля”(2006), “Сцяблінка баравая”, “Прычашчэнне”(2007), “Опаленная птуца”, “Суэма” (2008).

У 2011 годзе ў бібліятэцы Саюза пісьменнікаў Беларусі выйшла кніга выбраных твораў Э. Зубрыцкага “Восень над вогнішчам”. На жаль, пэрт не дачакаўся выхаду ў свет сваёй кніжкі.

Памёр у маі 2008 года

Кірвель Анатоль Мяфодзьевіч - беларускі пісьменнік, публіцыст, грамадска-культурны дзеяч.

Нарадзіўся 23 ліпеня 1939 года ў вёсцы Вігунічы Бязроўкаўскага сельсавета. У 1968-71гг. вучыўся ў Мінскім дзяржаўным педінстытуце замежных моў. Працаваў у Карэліі, Валагодскай вобласці (Расія). З 1977 г. жыве ў Санкт-Пецярбургу. Быў слесарам, маляром, мастаком-афарміцелем, будаўніком. Рэдактар-выдавец незалежнай газеты пецярбургскіх беларусаў “Родзічы” (выходзіць са снежня 1991). Старшыня суполкі міжнароднага фонду Я. Купалы, член Рады Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Санкт-Пецярбургу, прэзідэнт Незалежнай асацыяцыі аматараў прыгожага пісьменства “Новая Беларусь” (Санкт-Пецярбург), якая займаецца наладжваннем літаратурных сувязей пецярбургскай дыяспары з Бацькаўшчынай. Удзельнічаў у Мінску ў рабоце I Міжнароднага кангрэса беларусістаў (1991), Сходу беларусаў блізкага замежжа (1992), 1-3-га з’ездаў беларусаў свету (1993, 1997, 2001). Член Саюза беларускіх пісьменнікаў (1995).

Першае апавяданне “Бульбіна” надрукаваў у 1967 г. у часопісе “Малодосць”. Аўтар зборнікаў апавяданняў, вершаў і мініячур у прозе, афарызмаў і інш. “Човен Харона” (1993), “Урбанія” (1994), “Чалавеку ўласціва”, “Формула замежжа” (1996), “Ласінае крэда” (1997), “Адзінка вымярэння” (2000), “Мармуровы воўк”, “Вакансія” (2001), “Мёртвы горад” (2002), “Сумная кніга пра звяроў” (2003), укладальнік і выдавец зборніка паэзіі “Тры грацы” (2002). У беларускай перыёдыцы апублікаваў шэраг літаратуразнаўчых і крытычных артыкулаў пра творчасць маладых беларускіх празаікаў і паэтаў пад назвай “Літаратурная палітра”. Беларускія “Піццёрскія эцюды” пісьменніка друкаваліся ў часопісе “Дзеяслоў”. І толькі на схіле дзён напісаў кнігу па-руску: “Іная жыць” выйшла ў Расіі ў 2006 годзе.

Памёр 8 мая 2008 г., пахаваны ў Тарасаве пад Мінскам.

Палачанін Фёдар Антонавіч нарадзіўся 27 ліпеня 1951 года ў вёсцы Чаркасы Докшыцкага раёна. Вучыўся ў Чаркаскай пачатковай, Лісавіцкай васьмігадовай, Сітцаўскай сярэдняй школах. У 1974 годзе скончыў філалагічны факультэт Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя М. Горкага. Працаваў загадчыкам Лісавіцкага сельскага клуба, настаўнікам Чаркаскай пачатковай, потым Лісавіцкай васьмігадовай школ. Затым метадыстам і інспектарам Докшыцкага раённага аддзела адукацыі, інструктарам ідэалагічнага аддзела Докшыцкага райкама партыі, настаўнікам беларускай мовы і літаратуры СШ № 2 г. Докшыцы, загадчыкам раённай фільматэкі. Пасля – галоўным спецыялістам аддзела адукацыі і ідэалагічнага аддзела Докшыцкага райвыканкама. Зараз намеснік начальніка аддзела адукацыі Докшыцкага райвыканкама.

Выдатная прафесійная падрыхтоўка, арганізатарскія здольнасці, творчы пошук – гэта тое, што вылучае Фёдара Антонавіча Палачаніна як педагога. Ён умела накіроўвае інспектарска-метадычную службу раённага аддзела адукацыі на паспяховае рашэнне самых зладзённых задач па выкананні Закона Рэспублікі Беларусь. “Аб адукацыі”,

рэформы школы і іншых заканадаўчых і нарматыўных актаў па арганізацыі вучэбна-выхаваўчага працэсу. Кваліфікавана аналізуе работу педагагічных калектываў, праяўляючы прынцыповасць і патрабавальнасць, уважліва падыходзіць да ацэнкі працы педагогаў і вучняў, заўсёды заўважае лепшае, што садзейнічае поспеху іх работы. Ф.А. Палачанін шмат увагі ўдзяляе павышэнню тэарэтычнага і метадычнага ўзроўняў педагагічных кадраў раёна, выступае са сваімі напрацоўкамі ў перыядычным рэспубліканскім друку. Ён пераможца абласнога конкурсу “Лепшы рупліўца роднага слова”, прызёр рэспубліканскага конкурсу “Адкрыты ўрок”. Па яго ініцыятыве сфарміраваны і абагульнены вопыт работы аддзела і ўстаноў адукацыі Докшыцкага раёна па ўвекавечанні памяці тых ваеннаслужачых-землякоў, якія загінулі ў мірны час, і патрыятычным выхаванні вучняў, што знайшло адлюстраванне ў кнізе “Недаспяваная песня ў сэрцы гучыць”. На абласным аглядзе-конкурсе гэта кніга адзначана дыпламам I ступені. Фёдар Антонавiч – аўтар 10-ці кніг. Сярод іх – дадаможнік для класных кіраўнікоў, выкладчыкаў курса “Рэлігіязнаўства”, для кіраўнікоў драматычных гурткоў – кніга “Нявыпраўленая памылка”, якая рэкамендавана для работы Цэнтрам вучэбнай кнігі і сродкаў навучання Нацыянальнага інстытута адукацыі. Ф. А. Палачанін прыняў удзел у абласной навукова-практычнай канферэнцыі, якую праводзілі ў горадзе Віцебску ўпраўленне адукацыі Віцебскага аблвыканкама, УА “Віцебскі абласны дзяржаўны інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў адукацыі”, Віцебская епархія Беларускай Праваслаўнай Царквы па тэме “Духоўна-маральнае выхаванне падрастаючага пакалення: праблемы, вопыт, перспектывы”. На пленарным пасяджэнні канферэнцыі ён выступіў з дакладам “Духоўна-маральны патэнцыял, яго развіццё ў сістэме адукацыі і выхавання школьнікаў”, правёў майстар-клас “Узыходжанне да духоўнасці”. І даклад, і майстар-клас пабудаваны на ўласнай творчасці духоўнага накірунку.

Нарадзіўся ў сям’і праваслаўных вернікаў. Але школьнае атэістычнае выхаванне зрабіла сваю справу. Яшчэ ў дзяцінстве ён не раз спрабаваў даказаць бацькам, што няма Бога. Ён вельмі верыў сваім педагогам, бо лічыў іх высокаадукаванымі людзьмі. Быў перакананы, што яны лепш ведаюць ісціну, чым яго бацькі – звычайныя сяляне-працаўнікі. Намаганні бацькоў вярнуць яго да Бога былі дарэзнымі. І толькі ў час вучобы ў інстытуце Фёдар Антонавiч зразумеў, што вельмі памыляўся. Але тады выказваць свае думкі не было як. Вельмі ж хацелася атрымаць вышэйшую адукацыю. Гэта была не толькі яго мара, але і вялікае жаданне бацькоў. Потым была настаўніцкая праца, праца ў ідэалагічных структурах... Дарога ў царкву была для яго закрытай.

У дзяцінстве ў Фёдара Палачаніна былі дзве мары: стаць артыстам або настаўнікам. Стаў настаўнікам, але не здрадзіў і сваёй першай мары. Шмат гадоў выступаў у Докшыцкім народным тэатры. У 1995 годзе яму прысвоена званне артыста народнага тэатра. Яго тэатральная кар’ера складвалася вельмі добра. Калі ў першым спектаклі “Свае людзі – паладзім” А. Астроўскага выканаў ролю аканом Падхалюдзіна, то ў другім – “Хто смяецца апошнім” К. Крапівы – ролю дырэктара інстытута Гарлахвацкага, а ў трэцім – “Мудрамер” М. Матукоўскага – ролю намесніка міністра па зацвярджэннях Міралюбава. У спектаклі “Паўлінка” Я. Купалы іграў ролю пана Адольфа Быкоўскага, за якую атрымаў прыз сімпатыі глядачоў. Потым давалося выканаць ролю Міхалкі ў спектаклі “Міхалка” Далецкіх, вайта Навума Прыгаворкі з “Ідыліі” В. Дуніна-Марцінкевіча і, нарэшце, Васіля са сваёй камедыі “Расплата за нелюбоў”.

Літаратурнай творчасцю пачаў займацца позна, пражыўшы больш за сорак гадоў. Гэты занятак для яго быў вельмі неспадзяваным.

Паколькі Вышэйшая Сіла накіравала яго на літаратурную творчасць, Голас Сумлення падказвае пастаянна звяртацца да рэлігійнай тэмы. Ёй прысвечаны многія яго работы. У мастацкіх творах рэлігійная тэма ідзе побач з тэмай кахання, дружбы, адзіноты, Многія літаратурныя героі жывуць з верай у Бога, ладзяць свае адносіны ў адпаведнасці з гасподнімі заветамі. Драма “Доўгачаканая радасць” прысвечана Прасвятой Багародзіцы. Тут паказана дабрыва, міласэрнасць, шчырая вера ў Бога. У драме “Вяртанне да першачысціні” паказаны складаны шлях да ісціны, барацьба за шчасце, асуджаецца п'янства і крыўда. Драма “Спытай сэрца сваё” прысвечана праблеме сапраўднасці праваслаўнай веры. А шматлікія водгукі на падрыхтаваныя спектаклі сведчаць аб тым, што рэлігійная тэма вельмі актуальная. Па блаславенні Мітрапаліта Філарэта была выдадзена кніга “Школьнікам аб праваслаўнай веры”, якая стала своеасаблівым дапаможнікам у выхаванні падростаючага пакалення, фарміраванні ў юных сэрцах самых добрых і чыстых пачуццяў і памкненняў.

Прафесіяналізм Фёдара Антонавіча Палачаніна, такі адметны па стылю, мэтах, формах, сродках і выніках работы, накіраваны да вышынь дасканаласці ў сваёй дзейнасці.

Свірка Юрась. (Юрый Мікалаевіч, псеўданімы Банадысе Кастрыца, Гарчыца).

Нарадзіўся 6 мая 1938 года ў вёсцы Маргавіца Бягомльскага пасялковага Савета. У 1953 г. скончыў Бягомльскую сярэднюю школу, у 1959 г. аддзяленне журналістыкі БДУ. Некалькі месяцаў працаваў стылістам у часопісе “Камуніст Беларусі”. З 1959 па 1961 год – літсупрацоўнік рэдакцыі газеты “Чырвоная змена”, з 1961 г. – старшы рэдактар літаратурна-драматычнага вяшчання Беларускага радыё. З 1975 г. – загадчык аддзела прозы і паэзіі газеты “Літаратура і мастацтва”. Член Саюза беларускіх пісьменнікаў (1961).

Першы верш “Новы крок” надрукаваны ў газеце “Піянер Беларусі” (1952). Першы зборнік вершаў “Шэпчацца ліўні” (1959) шырока абмяркоўваўся ў крытыцы разам з першымі кнігамі маладых паэтаў. Аўтар паэтычных зборнікаў “Вечнасць” (1963), “Баравіна” (1967), “Крэўнасць” (1971), “Аўтограф” (1974), “Люблю і веру” (1975), “Памятная вярста” (1978), “Біяграфія памяці” (1981), “Ядранасць” (1983), “Паўшар'е блакіту” (1986), “Шлях да сябе” (1986, на рускай мове), “Кружка з пясчаным дном” (1990).

Пераклаў на беларускую мову асобныя творы А. Пушкіна, М. Лермантава, А. Фета, Ф. Цютчава, Б. Пастарнака, С. Ясеніна, А. Твардоўскага, М. Ціханова, М. Браўна, Я. Смелякова, М. Луконіна, М. Дудзіна, А. Жыгуліна, вершы ўкраінскіх, літоўскіх, малдаўскіх, грузінскіх, азербайджанскіх, армянскіх, узбекскіх, татарскіх, асецінскіх, чувашскіх паэтаў.

Многія яго творы перакладзены на рускую, украінскую, літоўскую, грузінскую, таджыкскую, польскую, англійскую мовы.

Песні на яго вершы напісалі М. Аладаў, Э. Зарыцкі, В. Кандрасюк, М. Наско, Ю. Семяняка і інш.

Узнагароджаны медалём, Ганаровай граматай і граматамі Вярхоўных Саветаў БССР і Літоўскай ССР. Літаратурная прэмія імя А. Куляшова (1993, за зборнік паэзіі «Узаемнасць»).

Ставер Алясь (Аляксандр Сяргеевіч, псеўданім Алясь Зарачанскі) – беларускі паэт, прэзаік, драматург.

Нарадзіўся 10 ліпеня 1929 года ў вёсцы Маргавіца Бягомльскага пасялковага Савета. Да Вялікай Айчыннай вайны скончыў 5 класаў Бягомльскай сярэдняй школы. У час вайны разам з бацькамі жыву ў партызанскай зоне. Вясной 1944 г. ў час блакады згубіў бацьку і братоў. Калі трапіў да немцаў, быў вывезены ў канцлагер у Германію. У верасні 1945 г. вярнуўся дадому і працягваў вучыцца ў школе. Пасля заканчэння Бягомльскай сямігодкі А.Ставер паступіў у педвучылішча. Пасля заканчэння Барысаўскага педвучылішча ў 1949-50 гг. быў старшым піянерважатым і адначасова выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Бягомльскай сярэдняй школе. У 1950 г. паступіў на філалагічны факультэт Мінскага педінстытута. Да гэтага часу ён ужо пісаў вершы, таму быў перакананы ў неабходнасці далейшай вучобы. Пасля заканчэння інстытута працаваў інспектарам школ Лагойскага раёна (1954-55), быў літсупрацоўнікам газеты “Калгасная праўда”, літаратурным рэдактарам Дзяржаўнага выдавецтва БССР (1955-56), загадваў літаратурнай часткай Белдзяржфілармоніі (1956-61). З 1961 г. малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. У 1975-84 гг. А. Ставер карэспандэнт-арганізатар Бюро прапаганды Саюза беларускіх пісьменнікаў. З 1984 г. знаходзіцца на творчай рабоце. Член Саюза беларускіх пісьменнікаў (1962).

У 1949 годзе публікаваў вершы ў барысаўскай раённай газеце “Бальшавіцкая трыбуна”. У 1959 выйшаў з друку першы зборнік яго вершаў “Золак над Бярозай”. Алясь Ставер аўтар паэтычных зборнікаў “Ластаўкі перад дажджом” (1967), “Жураўлі ляцяць...” (1972), “Лірнік” (1975), “Жнівеньскі вырай” (1979), “Зоры зямныя” (1989). Пісаў таксама для дзяцей (зборнікі “Касцёр не гасне” (1961); “Пад вясёлкавай дугой” (1984). Многія вершы паэта пакладзены на музыку і сталі вядомымі, папулярнымі песнямі: “Колас, ты мой колас” (музыка М. Чуркіна), “Вячэрні вальс” (музыка Г. Вагнера), “Дзе ты, маё шчасце?” (музыка Р. Бутвілоўскага), “Канікулы”, “Яркi месяц”, “Песня пра Якуба Коласа” (музыка І. Кузняцова), “Жураўлі на Палессе ляцяць”, “Песня пра раку Бярозу”, “Дзіянка» (музыка І. Лучанка), “Нікагусенькі няма”, “Косіць хлопец канюшыну” (музыка М. Пятрэнікі), “А мне ў шчасце верыцца”, “Юная бярозка” (музыка Ю. Семянякі), “Беларусачка” (музыка Ю. Семянякі і А. Хлімановіча) і шмат іншых. У 1983 г. выдадзены зборнік песень “Мой край беларускі”.

Аб перажытым у гады вайны А. Ставер расказаў у рамане “Пад канвоем” (1969). Ён выдаў дзве кнігі аб партызанскай барацьбе “Да сваіх” (1974) і “Лясныя аповесці” (1986). Напісаў лірычную камедыю “Алімпіяда Салодкая” і п’есу “Слова не верабей» (абедзве пастаўлены ў 1977). Вершы А. Ставера перакладзены на многія мовы (балгарскую і польскую і інш.).

Загінуў у аўтакатастрофе 23 ліпеня 1995 года. Пахаваны ў Мінску.

Стадольнік Іван Канстанцінавіч - беларускі прэзаік, паэт.

Нарадзіўся 12 верасня 1940 года ў вёсцы Янкi Докшыцкага сельсавета. Бацька Канстанцін Сцяпанавіч загінуў у 1945 г. на фронце пры штурме Кёнігсберга. Маці Вольга Паўлаўна жыла ў роднай вёсцы, працавала ў калгасе. У 1947 г. І. Стадольнік пайшоў у 1-ы клас Янкоўскай пачатковай школы, але правучыўся толькі да зімы, бо не было абутку і не хапала гадоў. Пасля заканчэння Докшыцкай сярэдняй школы (1959) працаваў у калгасе імя Суворова

Докшыцкага раёна, качагарам на цаліне (на станцыі Купрыянаўка Рузаеўскага р-на Какчатаўскай вобл.). Вярнуўшыся адтуль, зноў працаваў у калгасе, потым бібліятэкарам Бярозаўскай бібліятэкі Докшыцкага раёна. У 1960 г. паступіў на зубаўрачэбнае аддзяленне Полацкага медвучылішча, якое скончыў у 1963 г. Да 1967 г. быў зубным урачом і в.а. галоўнага ўрача Мосарскай сельскай бальніцы Глыбоцкага раёна. Адначасова вучыўся завочна на факультэце журналістыкі БДУ (1965 – 71). З 1967 – 71 гг. адказны сакратар, з 1971 г. загадчык аддзела сельскай гаспадаркі полацкай аб'яднанай газеты “Сцяг камунізму”. З 1980 г. рэдактар аддзела літаратуры, з 1984 г. адказны сакратар часопіса “Вожык”, з 1991 г. часопіса “Тэатральная Беларусь”. Член Саюза беларускіх пісьменнікаў (1980).

Вершы пачаў пісаць у школьныя гады. Першы верш “3 Новым годам” надрукаваны 1 студзеня 1960 г. у докшыцкай раённай газеце “Ленінская трыбуна”. Пазней, з 1962 г., вершы І. Стадольніка друкаваліся ў газетах “Літаратура і мастацтва”, “Звязда”, “Рэспубліка”, “Чырвоная змена”, “Віцебскі рабочы”, “Піянер Беларусі”, часопісах “Полымя”, “Нёман”, “Маладосць”, “Беларусь”, “Бярозка” і інш., у зборніках “Слова аб роднай прыродзе”, “Вяснянка”, “Беларуская байка”. У 1967 г. у часопісе “Вожык” змешчана першая гумарэска І. Стадольніка “Прататып”, а ў 1971 г. на старонках газеты “Літаратура і мастацтва” першае апавяданне. Аўтар зборнікаў сатыры і гумару “Як тут не смяцца” (1985), апавяданняў “Хачу табе шчасця” (1979), аповесці і апавяданняў “Лістапад на пачатку лета” (1987), камедыі-фарса “Залатое вяселле” (1995). Асобныя гумарэскі пісьменніка перакладаліся на літоўскую, рускую, украінскую, армянскую і інш. мовы. Песні на вершы І. Стадольніка напісалі Дз. Лукас, М. Пятрэнка. Аўтар шматлікіх вершаваных подпісаў пад агітплакатамі.

Жыве ў Мінску.

- архітэктары -

Хршчановіч Казімір Вікенцій Мельхіёравіч – беларускі архітэктар. З патомных дваран Мінскай губерні. Нарадзіўся ў 1794 годзе ў маёнтку Бястрок (каля былой вёскі Шунеўка) Вітуніцкай воласці Барысаўскага павета, цяпер Докшыцкі раён. Пасля заканчэння ў 1819 г. Віленскага універсітэта атрымаў ступень кандыдата філасофіі. 16.3.1824 г. прызначаны памочнікам універсітэцкага архітэктара. 7 мая 1825 г. здаў дадатковы экзамен і атрымаў званне архітэктара. 13.10.1825 г. К. Хршчановіч прызначаны мінскім губернскім архітэктарам (на гэтай пасадзе працаваў да 1863), з 1863г. тытулярны саветнік са старшынствам. Найбольш значныя работы Хршчановіча ў Мінску: адміністрацыйны будынак на рагу пл. Свабоды і вул. Інтэрнацыянальнай, будынак вайсковага шпітала, будынкi гарадской бальніцы (1840-я гады), будынак мужчынскай гімназіі, губернатарскі дом (канец 1830-х гадоў). Ён таксама аўтар праектаў: у Мінску – ратушы (1825), жылога дома Аксельрода (1844), адміністрацыйных устаноў (1847, 1852, 1853, 1857) і інш.; у Барысаве – адміністрацыйных устаноў (1843); у Пінску – жылога дома А.Ліпка (1847) і інш. У коле мінскай інтэлігенцыі Хршчановіч лічыўся добрым знаўцам музыкі. Вядомыя музыканты, якія наведвалі Мінск, спыняліся ў яго доме і давалі невялікія канцэрты.

Барздыка Міхаіл Фёдаравіч – беларускі графік.

Нарадзіўся 14 студзеня 1944 года ў вёсцы Шклянцы Бярозкаўскага сельсавета. У 1949 годзе сям’я пераехала ў г.п. Плешчаніцы. Скончыў Мінскі мастацкі інстытут (1973), выкладаў у ім. З 1975 г. супрацоўнічае з беларускімі выдавецтвамі. Творчасць адметная спалучэннем філасофскага разумення жыцця і лірычнай інтэрпрэтацыі (дыптых “Воблакі і камяні” (1988), “Метамарфозы” (1992), “Варыяцыі на тэму восені” (1994), “Падабенства” (1995) і інш. Яго творы адзначаны сярэбраным медалём на 22-м міжнародным салоне ў Бельгіі (1992) і залатым медалём

Еўрапейскай АМ (1993).

З 1979 – 1989 – стварэнне і існаванне творчай незалежнай суполкі трох мастакоў «БУКУБ»: Мікола Бушчык (Бу), Анатоль Кузняцоў (Ку) і Міхаіл Барздыка (Б).

У 2001 годзе праілюстравана выданне кнігі «Сымон-музыка» Я. Коласа.

Барздыка Павел Фёдаравіч – беларускі мастак.

Нарадзіўся 9 лютага 1929 года ў вёсцы Шклянцы Бярозкаўскага сельсавета. Працуе ў графіцы і кніжным афармленні.

У Вялікую Айчынную вайну ў сакавіку 1943 г. быў вывезены ў Германію на прымусовыя работы. У 1949 г. сям’я пераехала ў г.п. Плешчаніцы. Скончыў Мінскае мастацкае вучылішча (1956), Маскоўскі паліграфічны інстытут (1965). Пасля заканчэння Мінскага мастацкага вучылішча працаваў у друкарні імя Сталіна. З 1960 г. мастацкі рэдактар выдавецтва “Ураджай”, з 1967 г. на Мастацкім камбінаце. Лаўрэат рэспубліканскіх, саюзных і міжнародных конкурсаў і выставак “Мастацтва кнігі”.

Крываблоцкая Галіна Пятроўна нарадзілася 26 ліпеня 1953 года

ў вёсцы Янкі Докшыцкага сельсавета. Скончыла Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут (1976). Вучылася ў П.В. Масленікава, А.В. Бараноўскага, М.Ф. Раманюка. З 1976 г. працавала на Барысаўскім камбінаце прыкладнага мастацтва, з 1993 г. – выкладчык Беларускага каледжа мастацтваў. Працуе ў галіне дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Удзельніца мастацкіх выставак з 1976 г. Сябра Беларускага саюза мастакоў (1985).

Пасля вучобы ў тэатральна-мастацкім інстытуце, творчы шлях мастачкі пачаўся з працы над сценічнымі вобразамі да фолк-оперы-прытчы “Песня пра долю” у выкананні ВІА “Песняры”. Потым былі распрацаваны сценічныя косцюмы для іншых калектываў Рэспублікі Беларусь. Але ўсё ж у творчасці Галіны асноўнае месца займае габелен. Дыяпазон яе творчасці шырокі: ад інсталяцыі да аб’ёмнай тэкстыльнай пластыкі, ад міні-габелена да манументальных габелен-заслонаў.

Творы Галіны Крываблоцкай знаходзяцца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, Літаратурным музеі Я. Купалы (Мінск), Музеі беларускай культуры ў г. Гайнаўка (Польшча), Палацы культуры г. Бярдзічаў (Украіна), у прыватных зборах у ЗША, Індыі, Германіі і інш

Маркавец Віктар Пятровіч– беларускі жывапісец.

Нарадзіўся 5 ліпеня 1947 года ў горадзе Докшыцы. Скончыў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут (1971). Вучыўся ў І.Ахрэмчыка. Працуе ў розных жанрах станковага жывапісу. Удзельнік мастацкіх выставак з 1971 г. Член Беларускага саюза мастакоў (1977). Прэмія Ленінскага камсамола Беларусі (1980). Віктарам Маркаўцом напісана звыш 200 карцін, якія экспанаваліся больш як на 20 персанальных і шматлікіх групавых рэспубліканскіх выстаўках, набылі вядомасць на радзіме і ў замежжы. Галоўнай тэмай мастацтва В. Маркаўца, яго творчых памкненняў застаюцца

думкі пра радзіму бацькоў, пра Докшыцкі край, куды ён бясконца вяртаецца з блізкіх і далёкіх паездак, якія толькі пашыраюць яго творчае бачанне, даюць магчымасць яшчэ глыбей зразумець каштоўнасць адвечнага, традыцый, памяці.

Сярод найбольш значных персанальных выставак мастака – “Заслаўе – старажытны горад” (1991), “Старонкі гісторыі Заслаўя” (1996), “Вайшкунскі краявід” (1998), “Гістарычныя вобразы ў маляванках Віктара Маркаўца” (1993, штат Нью-Джэрсі, США), “Гістарычныя імпрэсіі” (1993, Польшча), выстаўкі-рэканструкцыі старонак гісторыі Заслаўя (2001-2002).

Удзельнічаў у мастацкіх пленэрах і выстаўках, прысвечаных памяці Я.Драздовіча (2001-2002), Т.Касцюшкі (2002), акцыях памяці беларускай мастачкі Г.Русак з адначасовым правядзеннем пленэраў малявання дывана (2001-2003), выстаўках-перфоменсах, прысвечаных Дню незалежнасці Беларусі, і інш.

Творы мастака знаходзяцца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, фондах Беларускага саюза мастакоў, Літаратурным музеі М.Багдановіча, Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва, Літаратурна-мемарыяльным музеі Я.Коласа (Мінск), Гісторыка-культурным запаведніку ў Заслаўі, Віцебскім абласным мастацкім музеі імя П.Масленікава, выставачным аб’яднанні “Цэнтральны Дом мастака” ў Маскве, Музеі беларускай культуры ў г.

Гайнаўка (Польшча), у прыватных зборах за мяжой і на радзіме.

Хадасевіч-Лежэ Надзея Пятроўна – французская мастачка.

Нарадзілася 5 лістапада 1904 года ў вёсцы Асецішча Бярэзінскага сельсавета. У 1-ю сусветную вайну сям’я Хадасевічаў знаходзілася як бежанцы ў Горным (Украіна), потым Бялёве (Тульская вобл., Расія). Там наведвала школу, мастацкі і балетны гурткі. Была студэнткай Вышэйшых дзяржаўных мастацкіх майстэрняў у Смаленску, дзе выкладаў К. Малевіч. Яго складаная ідэалістычная філасофія, тэорыя аб канцы жывапісу былі незразумелыя Н. Хадасевіч, але яе захаплялі рэвалюцыйныя настроі, што актуалізаваліся і ў мастацтве Захапіўшыся творчасцю французскага жывапісца і графіка Фернана Лежэ, вырашыла пераехаць у Францыю. Аднак жыццёвыя абставіны прымусілі некалькі гадоў правесці ў Варшаве, дзе працавала кухаркай, прыбіральшчыцай, нянькай, мадысткай у капялюшным атэлье. У 1921-24гг. вучылася ў школе прыгожых мастацтваў у Варшаве. У хуткім часе выехала ў

Парыж, працягвала вучобу ў Акадэміі жывапісу Ф.Лежэ (1924-29). Выдавала часопіс “Сучаснае мастацтва”. Удзельніца руху Супраціўлення (1940-44). Пасля вайны выйшла замуж за Ф. Лежэ.

Працавала ў манументальным і станковым жывапісе, манументальна-дэкаратыўным мастацтве. У творчасці Н.П. Хадасевіч-Лежэ нязменна праглядаецца ўсхваляваная душа маленькай беларускай дзяўчынкі, у сэрца якой на ўсё жыццё запалі ашаламляльныя фарбы прыроды. Праз колер мастачка адлюстроўвала яе сутнасць. Колерам адметныя яе супрэматысцкія карціны, створаныя ў юнацтве, у 1920-я гады, навеяныя космасам і ідэямі пранікнення чалавека ў сусветную прастору. У выразных пластыкай колеру аўтапартрэтах мастачкі адлюстравана яе славянская прырода. Колерам прамяняцца мазаікі, якія праслаўляюць славетных людзей 20 ст. Праслаўляла славетных людзей 20 ст.

Аўтар мазаічных партрэтаў Ю. Гагарына, Ж. Дзюкло, М. Кашэна, Н. Крупскай, У. Маякоўскага, М. Тарэза, герояў 2-й сусветнай вайны, дзялячаў культуры, кампазіцый для аэрапортаў у Парыжы і Вашынгоне. Сярод жывапісных работ: «Пачатак руху (Узлёт-1)» (1922 – 68), «Нацюрморт з вазай» (1925), «Аўтапартрэт» (1941), «Зоя», «Таджыкскія музыканты», «Калгасніцы» і інш. Стварыла музей Ф. Лежэ ў Б'ёце (Прыморскія Альпы, 1960) і на радзіме мастака ў Лізоры (Нармандыя, 1970). Мела персанальныя выстаўкі ў Маскве і Мінску (1972). Падаравала Нацыянальнаму мастацкаму музею Беларусі вялікую колькасць злепкаў і рэпрадукцый шэдэўраў сусветнага мастацтва, твораў Ф. Лежэ і ўласных работ. Узнагароджана ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга (1972), ганаровага легіёна Францыі. Памерла 8 мая 1983г.

- кампазітары, музыканты -

Дукельскі Уладзімір Аляксандравіч – амерыканскі кампазітар, піяніст, паэт і перакладчык.

Нарадзіўся 10 кастрычніка 1903 года на чыгуначнай станцыі каля в. Параф’янава Докшыцкага раёна. У 1914-19гг. вучыўся ў Кіеўскай кансерваторыі па класах фартэпіяна, тэорыі музыкі і кампазіцыі. З 1921 г. ў ЗША, дзе па прапанове Дж. Гершвіна ўзяў псеўданім Дзюк Вернон, якім спачатку падпісваў песні і джазавыя кампазіцыі, а з 1955 г. – усе музычныя творы. Напісаў фартэпіянны канцэрт для А.Г. Рубінштэйна (1922), па запрашэнні якога з 1924 г. працаваў у Парыжы, дзе стварыў музыку да балета “Зефір і Флора” для трупы С.П. Дзягілева (1925) і Першую сімфонію (1928). У 1925-29 гг. пісаў музыку для тэатральных пастановак у Лондане, у т.л. да оперы “Івона” (1926), музыкальнай камедыі “Жоўтая маска” (1928). У 1929г. вярнуўся ў ЗША, пісаў музыку да фільмаў. Самыя вядомыя яго кампазіцыі “Красавік у Парыжы” (1932) на вершы Э.Харбурга, якую выконвалі дзесяткі музыкантаў – ад К.Бейсі да Л.Армстранга, і “Восень у Нью-Йорку” (1934), напісаныя на ўласныя вершы для пастаноўкі на Бродвэй, мюзікл “Хіжына ў небе” (1940, харэаграфія Дж.Баланчына). Аўтар Другой (1930) і Трэцяй (1946) сімфоній, араторыі “Канец Санкт-Пецярбурга” (1938), оперы “Барышня-сялянка” (1958), балетаў.

У 1925-29 гг. пісаў музыку для тэатральных пастановак у Лондане. У апошнія гады жыцця ствараў музыку да кінафільмаў і тэатральных пастановак, песні, камерныя творы. Апублікаваў звыш 100 артыкулаў аб музыцы і тэатры, аўтабіяграфію. Заснавальнік і прэзідэнт “Таварыства забытай музыкі” (1947). Яго імя занесена ў Залу

гонару аўтараў песень Нацыянальнай акадэміі папулярнай музыкі ЗША (1970). Памёр 16 студзеня 1969 года ў Санта-Моніка, штат Каліфорнія (ЗША).

Каруза Павел Іосіфавіч.

Нарадзіўся Павел Іосіфавіч 25 лютага 1906 года ў ваколіцах Глыбокага, па іншых звестках, ў вёсцы Ваўкалата Пастаўскага раёна. Далёкія продкі П.І. Карузы, якія трапілі на Беларусь ў 17 – 18 ст., паходзілі з Італіі. Сям’я Карузаў яшчэ ў мінулым стагоддзі была параднёная з сям’ёй грамадска-палітычных дзеячаў Душэўскіх з Глыбокага.

Сям’я Карузаў была музыкальная, бацька быў арганістам у дзеркаўшчынскім касцёле, сёстры таксама гралі на музычных інструментах. Бацькі доўгі час гаспадарылі на Глыбоччыне. У 1928 годзе ён скончыў Віленскую кансерваторыю па класу тэорыі і кампазіцыі. Пасля пад кіраўніцтвам Антона Грыневіча, якога лічыў сваім настаўнікам, пачаў збіраць беларускія народныя песні. Кіраваў хорам у Віленскім інстытуце гаспадаркі і культуры.

З сярэдзіны 20-х гадоў ён удзельнік грамадска-палітычнага і культурнага жыцця ў Заходняй Беларусі, старшыня ЦК Беларускай хрысціянска-дэмакратычнае партыі (БХД) і галоўны рэдактар перыядычнага органу БХД газеты «Віефарускай акруніса». Як рэдактар газеты неаднаразова прыцягваўся польскай адміністрацыяй да судовай адказнасці.

У 1928 г. быў абраны ў сейм Польшчы прадстаўніком буйной парты і Беларускай хрысціянскай дэмакратыі ад жыхароў Свянцянскага павета. Аднак, новы склад Сейма Ю. Пілсудскі палічыў вельмі радыкальным і ў 1930 г. самачынна разагнаў яго. Павел Каруза аказаўся беспрацоўным. Ён расчараваўся ў магчымасцях беларускай культурнай і грамадскай дзейнасці ў Вільні. Пэўны час ён хаваўся ў глухіх месцах, затым перайшоў польска-савецкую граніцу, спадзеючыся ажыццявіць у БССР свае планы, выдаць фальклорныя запісы.

Але выдаць сабраныя беларускія песні, апублікаваць арыгінальныя музычныя творы ў сталіцы Савецкай Беларусі Менску малады фалькларыст не змог. У хуткім часе ён быў арыштаваны і сасланы на Салаўкі, дзе ўжо знаходзіўся другі яго настаўнік — С. Рак-Міхайлоўскі. На Салаўках Каруза прабыў 13 гадоў. Толькі пасля Вялікай Айчыннай вайны здолеў вярнуцца на Беларусь і ўладкавацца на працу дырыжорам Маладзечанскага абласнога ансамбля песні і танца.

У 1949-м годзе П. Каруза паўторна арыштаваны і высланы ў Сібір, у Нарыльск, дзе зарабляў на хлеб дырыжорствам і кампазітарствам у мясцовым тэатры драмы і музыкі. Вызвалены ў 1955 г., а праз два гады, канчаткова рэабілітаваны, ён вярнуўся ў Вільнюс. Спачатку працаваў настройшчыкам музычных інструментаў, а пасля знайшоў работу ў Дзяржаўным ансамблі песні і танца Літоўскай ССР.

Да самай смерці Каруза не парываў сувязі з беларускімі фалькларыстамі з Мінска. Неаднойчы выступаў з успамінамі пра энтузіяста беларускай песеннай культуры Антона Грыневіча ў часопісе “Мастацтва Беларусі” і газеце “Літаратура і мастацтва”, падрыхтаваў да публікацыі фальклорную спадчыну гэтага падзвіжніка беларускай песні.

П. Каруза – аўтар тэарэтычных прац па фальклору «Вытокі беларускага меласу», «Абрадавыя песні Паазер’я» і інш. Асабліва глыбока ён ведаў і адчуваў стыхію калядарна-абрадавай паэзіі. На жаль, архіў кампазітара некалькі разоў знішчаўся, таму многія яго музычныя і навуковыя творы загінулі.

У апошнія гады жыцця Карузам былі напісаны творы на словы Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, Л. Геніюш, Н. Гілевіча. Незадоўга да смерці фалькларыст прыслаў на суд А.В.Багатырову сваю камерную сімфонію.

Памёр Павел Іосіфавіч Каруза ў 1988 годзе.

Такім чынам, Павел Іосіфавіч Каруза стаяў ля вытокаў збору беларускай фальклорнай спадчыны, заклаў асновы літаратурнай апрацоўкі беларускай абрадавай паэзіі, унёс свае музычныя творы ў скарбонку беларускай класічнай музыкі.

Яшчэ ў 2003 годзе ля в. Воўкашчына, якая знаходзіцца пры дарозе Глыбокае – Дзеркаўшчына, стаяў паўразбураны хутар Карузаў. Дапытлівыя падлеткі знайшлі на гарышчы нотныя сшыткі, а таксама розныя дакументы царскіх і польскіх часоў з прозвішчам Каруза. Дакументы былі перададзены ў Глыбоцкі гісторыка – этнаграфічны музей.

Сакалоўскі Несцер Фёдаравіч.

Нарадзіўся 9 лістапада 1902 года ў вёсцы Вешкі Віцебскай вобласці ў сялянскай сям'і. Сям'я Сакалоўскі не была беднай. Па ўспамінах Нестара Фёдаравіча, жылі яны нядрэнна, мелі тры пары валоў і моцную гаспадарку.

Нестар рос вельмі здольным да музыкі. І гэта не было выпадковым, бо музыка ў доме Сакалоўскіх гучала заўжды. Маці Нестара добра спявала. У бацькі быў гармонік, у дзядзькі – скрыпка. Нестар Фёдаравіч успамінаў пазней, што ён марыў навучыцца граць на гэтых музычных інструментах, але яму іх не давяралі. Інструменты былі сапраўдным скарбам, іх бераглі, бралі з сабой толькі на вяселлі і святы. Але, бачыўшы моцную цікавасць хлопчыка да музыкі і музычных інструментаў, яму вырашылі падарыць бубен, які Нестар браў з сабой пасвіць свіней.

Дзяцінства юнага музыканта было амрочана бядой. У выніку няшчаснага выпадку згарэў вялікі дом сям'і Сакалоўскага. У пошуках лепшай долі яны вырашылі перабірацца ў Мінск на заробкі.

Пачынаць жыццё нанова было цяжка, бацька ў Мінску стаў дворнікам, маці – прачка. Нестару таксама з юных гадоў даводзілася працаваць, дапамагаючы бацькам. З-за гэтага ён трапіў у школу толькі ў 15 гадоў.

Усё жыццё Сакалоўскага было звязана з народнай песняй. Спачатку ён працаваў у хоры ўкраінскай тэатральнай трупы, спяваў у харавых гуртках.

У 1926 годзе заняў пост хормайстара тэатра Уладзіслава Галубка. Пасля кіраваў самадзейнымі калектывамі Мінска, а ў некалькіх калгасах паблізу Мінска арганізаваў харавую самадзейнасць.

Адначасова з актыўнай творчай дзейнасцю Нестар Фёдаравіч вучыўся. Ён скончыў музычны тэхнікум у класе выкладчыка Аладава, а пасля працягнуў вучобу ў кансерваторыі.

У 1937 годзе быў створаны Дзяржаўны ансамбль песні і танца, у якім Сакалоўскі заняў пасаду хормайстра.

Пачатак Вялікай Айчыннай вайны музыкант сустрэў у Мінску. Эвакуіраваўшыся з Мінска ў Чувашыню, ён у час вайны працаваў на заводзе, служыў у гвардзейскай часці.

Пасля заканчэння вайны Нестар Фёдаравіч вярнуўся ў Мінск. Яго накіравалі ў Камітэт па справах мастацтваў, затым у рэдакцыю музычнай літаратуры дзяржаўнага выдавецтва.

Дзе б ні быў Нестар Сакалоўскі, ён усюды запісваў беларускі, украінскі, яўрэйскі музычны фальклор. Падарожнічаўшы па Беларусі, ён сабраў і апрацаваў больш за 500 песень (у тым ліку «Ой ты, белая березка», «Подушечка», «Чабарок», «Почему кукушка не куковала») і інструментальныя найгрышы. Беларускі фальклор быў пакладзены ў аснову творчасці Нестара Фёдаравіча.

Ён пісаў музычныя творы ў розных жанрах. Прыкладам камерных твораў з'яўляюцца «Фантазія на тэмы беларускіх народных песен і танцаў для двух цымбалаў», і інш. Для хору ім былі створаны «Песня о Бресте», «Слава», «Благодарность», «Солнце ясное нам светит», «На могиле партизана», «Комсомольская», «Песня о Москве» і інш.

Але вяршыняй творчасці Нестара Сакалоўскага з'яўляецца песня «Мы – беларусы», якая стала гімнам нашай краіны. Песня на словы Міхаіла Клімковіча была напісана ў 1944 годзе. Яна вельмі хутка стала вядомай і папулярнай, хоць тады і радыё было далёка не ўсюды. 24 верасня 1955 года песня прагучала як гімн нашай рэспублікі.

На жаль, пачуць самую галоўную песню ў сваёй творчасці ў якасці гімна Нестару Фёдаравічу не атрымалася – 16 лістапада 1950 года ён памёр у Мінску і быў пахаваны на Вайсковых могілках.

Пляшкун Франц Вікенцьевіч. Нарадзіўся ў 1932 годзе ў вёсцы Гарадзішча Докшыцкага раёна. Дзяцінства яго выпала на гады вайны. Бацька шыў маскіровачныя халаты для партызан. Тады Франц і сустрэўся з партызанам, які меў музычную адукацыю. Ён навучыў хлопца іграць на баяне, пазнаёміў з нотнай граматай. З таго часу Франц Вікенцьевіч не разлучаецца з баянам: іграў у ансамблі песні і танца Балтыйскага флоту, працаваў музычным кіраўніком у дзіцячым доме, школе. З 1960 г. быў дырэктарам Будслаўскага Дома культуры. Пры яго непасрэдным удзеле створаны хор і ансамбль народных інструментаў, які стаў лаўрэатам Рэспубліканскага агляду-конкурсу сельскай мастацкай самадзейнасці ў 1980г., выступаў перад дэлегатамі 29-га з'езда КПБ, прымаў актыўны ўдзел ва ўрачыстасцях, прысвечаных 70-годдзю з дня нараджэння М.Танка.